

Retningslinje for praksisstudier og klinisk undervisning ved St. Olavs hospital studieåret 2020/2021.

1 Mandat

I Felles utdanningsutvalg mellom St. Olavs hospital og MH-fakultetet ved NTNU den 19. mai 2020 ble en arbeidsgruppe gitt følgende mandat:

I studieåret 2020/2021 vil sykehusdriften og studieavvikling bli påvirket av Covid19 pandemien, men det er usikkert hvordan smittesituasjonen vil være. Det er samtidig behov for å utdanne helsearbeidere i alle profesjoner. I den forbindelse er det behov for å utrede hvordan praksisstudier og klinisk undervisning med pasientkontakt og adgang for studenter inn i sykehuset kan utføres med minst mulig risiko for smittespredning.

Mange studenter er økonomisk avhengige av å arbeide i helseinstitusjoner, det er samtidig betydelig læringseffekt av at de har dette arbeidet, og helseinstitusjonene er avhengige av denne arbeidskraften.

Gruppen bes om å utrede hvordan praksisstudier og klinisk undervisning i sykehuset kan gjennomføres for alle helseprofesjonsutdanninger studieåret 2020/2021.

Helsefaglig sjef Grete Samstad leder arbeidsgruppen.

Fra St. Olavs hospital deltar i tillegg, hygienesykepleier Tone Mollan ved Seksjon for smittevern, avdelingssjef Nina Hassel ved Kirurgisk klinikk, driftsansvarlig sykepleier Mari Lien Omstad ved Medisinsk klinikk. Videre konsulteres en utdanningsgruppe ved St Olavs hospital hvor flere utdanningsretninger er representert.

Fra NTNU deltar førsteamanuensis Gunn Hege Marchand fra medisnutdanningen (representerer både St. Olav og NTNU), universitetslektor og nestleder undervisning ISM Ingeborg Olaug Kamsvåg, førstelektor Eli Kjøbli fra bioingeniøruddanningen (NV) samt rådgiver Bernt N. Særsten fra Utdanningsseksjonen ved MH-fakultetet.

Forslag legges fram for FIU-direktør Gunnar Morken første uken i juni. Deretter adresseres forslaget til Grethe Aasved/Tom Christian Martinsen og dekan Bjørn Gustafsson.

2 Bakgrunn

Erfaringer fra den første fasen av koronapandemien er at praksisstudiene ble ulikt håndtert på tvers av studieprogram og på tvers av praksissteder og studiesteder. NTNU avlyste ordinære praksisstudier og anmodet studentene om å melde seg som reservepersonell. St. Olavs hospital hadde lite behov for å benytte studenter som reservepersonell, og endring av læresituasjoner kombinert med strenge smitteverntiltak gjorde at for flere utdanninger ble praksisplasser stående ubenyttet. Men mange studenter fikk tilbud om tilrettelagte praksisstudier kombinert med andre læringsaktiviteter i regi av NTNU. Læringsutbytter som ikke ble innfridd må tas igjen gjennom praksisstudier i neste studieår, uten at påfølgende studentkull blir forsinket. St. Olavs hospital ble i foretaksmøtet den 20.04.20 bedt om å gjennomføre praksisstudier som normalt fra høsten 2020, evt i kombinasjon med simulering eller andre læringsaktiviteter. ABIO-utdanningene ble spesielt løftet fram som viktig å gjennomføre i tråd med studieplanen.

Dette forutsetter at St. Olavs hospital og NTNU f.o.m. høsten 2020 har en plan for hvordan samarbeide om praksisstudier ved endring av beredskapsnivå, behov for kapasitetsøkning eller dersom en høy andel ansatte blir satt i karantene, samtidig som gjeldende smittevernbestemmelser overholdes. Planen må gjelde for alle studieprogram innen medisin og helsefag med obligatoriske praksisstudier.

Regionalt er det gjort tilsvarende erfaringer fra første fase av koronapandemien. Det er derfor utarbeidet et forslag til en regional veileder for praksisstudier og mobilisering av studenter til arbeid under koronapandemien i regi av Regionalt samarbeidsutvalg for utdanning. Forslaget skal behandles i Regionalt samarbeidsorgan for forskning, innovasjon og utdanning den 12. juni. (lenke når vedtatt)

Hensikten med den regionale veilederen er å etablere en felles forståelse på tvers av helseforetak og campuser i Helse Midt-Norge for hvordan praksisstudiene kan gjennomføres under pandemien. Det gjelder hvilke tilpasninger som må gjøres av hhv utdanning og praksissted ved ulike beredskapsnivå. Veilederen skal være til hjelp for vurderinger som må gjøres lokalt, og som en støtte for beredskapslinjen og pandemiutvalg i helseforetakene. Sykdomsutbredelse, størrelse og organisering av helseforetaket og andre lokale forhold er viktig å ta hensyn til når man finner lokale løsninger. Den regionale veilederen handler kun om praksisstudier, og ikke klinisk undervisning.

Den lokale arbeidsgruppen ved St. Olavs hospital og NTNU har gjennomgått forslag til regional veileder og ser at denne er et godt utgangspunkt for en lokal veileder/lokale retningslinjer. Det gjelder både definisjoner av praksisformer, tilpasning av praksisstudier ut fra smittesituasjon samt partenes ansvar og roller ved endring av beredskapsnivå. Det meste er oppsummert i denne matrisen:

Matrise praksisstudier, jfr regional veileder

Praksisformer	Læringsutbytter	Veiledning	Vurdering	Læringspakker fra utdanningsinst.	Skikkethetsvurdering	Dokumentasjon av timer	Betaling
Veiledet ekstern praksis (ordinære praksisstudier)	Skal innfris	Praksisveileder og praksislærer (som normalt)	Som normalt. Midt- og sluttvurdering		Ja, som normalt		Praksisstudier, ikke lønnet
Tilrettelagt praksis, som følge av pandemien	Skal innfris	Noe veiledning på praksissted. Ekstra veiledning av praksislærer	Midt- og sluttvurdering	Eventuelt, ved endring i beredskapsnivå	Ja, som normalt		Praksisstudier, ikke lønnet
Arbeidspraksis, når verken veiledet eller tilrettelagt praksis er forsvarlig.	Faglærer gjennomgår om læringsutbytter er innfridd i etterkant av perioden.	Ikke veiledning fra praksissted. Ekstra oppfølging av praksislærer		Benyttes dersom læringsutbytte eller timetall ikke kan innfris	Ja, se skjema i vedlegg	Ja, se skjema i vedlegg	Studentene er tilsatt i tjenesten og lønnes etter lov- og avtaleverk

I det lokale arbeidet har arbeidsgruppen sett nærmere på smittevernbestemmelser ved hhv St. Olavs hospital og NTNU campus Trondheim, og diskutert hvordan praksisstudier og klinisk undervisning må tilpasses gjeldende smittevernbestemmelser ved det integrerte universitetssykehuset. Smittevernbestemmelsene vil endre seg ved endring i smittesituasjonen og ved nye anbefalinger fra FHI.

Målet er at utdanningsløpene ikke blir forsinket, at læringsutbyttene innfris og eksamener avholdes slik at de ferdige kandidatene har den kompetansen som trengs når de skal ut i arbeidslivet.

3 Lokale forhold ved St. Olavs hospital og NTNU som gjør at vi må ha lokale retningslinjer

3.1 Integriert universitetssykehus

St. Olavs hospital er et integriert universitetssykehus og har felles arealer og funksjoner med NTNU. Sykehuset er samlokalisert med Fakultet for medisin og helsevitenskap (MH-fakultetet). De helsefaglige studentene er en del av det kliniske miljøet. Når de gjennomfører praksisstudier ved

sykehuset er de å anse som helsepersonell (jfr. Helsepersonelloven § 3), og dekkes av de fleste bestemmelsene som gjelder ansatte.

Samarbeidet om utdanning, inkludert praksisstudier er regulert av Samarbeidsavtale for utdanning mellom NTNU og St. Olavs hospital datert juni 2019.

<http://virksomhetsportal.helsemn.no/omrader/stolav/nettverk/utdanning/Nyttige%20dokumenter/Samarbeidsavtale%20for%20Utdanning%20med%20St.%20Olavs%20hospital%20HF%202019.pdf>

3.2 Tiltak per 9. juni for å begrense smitte ved St Olavs hospital, relevant for studenter

- Screeningsskjema og informasjon til nytilsatte, studenter, lærlinger og vikarer på St Olavs hospital i forbindelse med koronapandemien.
 - Skjemaet har lenke til 5 e-læringskurs som skal gjennomføres før oppmøte. Videre må studenten svare på spørsmål om nærkontakt med smittede og krysse av for symptomer på smitte. Skjema ligger på NTNU sin hjemmeside og skal fylles ut tidligst to dager før oppmøte på hvert praksissted. Skjemaet sendes seksjonsleder på praksissted ved St Olavs hospital for gjennomgang og oppbevaring ved seksjonen.
- HMS - Koronavirus (Covid-19). Risikovurdering forebyggende smittevern.
 - EQS-prosedyre for å sikre at alle enheter i sykehuset har vurdert smitterisiko og gjennomført nødvendige tiltak for å ivareta ansatte i forbindelse med koronapandemien. Tiltakene omhandler bl. a opplæring av ansatte (inkl. studenter) i smittevernrutiner, begrensnings av fysisk kontakt mellom personell, utvidet krav til hygiene, bruk av smittevernustyr osv. Tiltak skal dokumenteres ved hjelp av sjekklister med oppdaterte lenker til aktuelle smittevernrutiner.
- Adgangskontroll og besøksforbud
 - Det er innført både adgangskontroll og besøksforbud.
 - Nye retningslinjer for besøk fra 10. juni. Pårørende kan besøke inneliggende pasienter etter avtale, og med registrering i besøksprotokoll.
 - Adgangskontroll innebærer at studenter må vise adgangskort for å komme inn i sykehusets arealer.
- Interne møter ved St. Olavs hospital
 - Begrensninger når det gjelder fysiske møter: gruppestørrelsen begrenses så mye som mulig og maksimalt 20 deltakere, der man skal tilstrebe en avstand mellom deltakerne på over 2 meter. Ved korte møter (varighet under 15 min.) kan det vurderes at avstand over 1 meter godtas. Ved møter med over 5 personer skal det føres liste over deltakere.
 - Fysiske møter skal ikke omfatte personell fra ulike avdelinger/enheter.
 - For smitteoppsporinger gjelder 2-metersregelen. For en eventuell smitteoppsporing vil alle som har vært innen 2 meter fra en covid-19 syk i mer enn 15 minutt, settes i karantene.
- Smittesporing og karantenebestemmelser
 - Foreløpig opprettholdes de eksisterende reglene med 10 dager karantene for ansatte som har vært i nærkontakt med påvist smittet person.
 - Med nærkontakter menes personer som har hatt tett kontakt med en person som er bekreftet syk med covid-19, fra 48 timer før vedkommende fikk de første symptomene og til personen er avisolert.
- I pandemiperioden skal ansatte ved St. Olav kun ha *en arbeidsgiver*. Det er ingen karenstid ved skifte av arbeidsgiver.

- Flyt av personell på tvers av enheter begrenses mest mulig
 - Pleiepersonell skal som hovedregel arbeide kun innenfor *en* klinikk. Unntak fra dette gjøres på faglig grunnlag og godkjennes av klinikkssjef.
 - Studenter i praksis kan ikke arbeide i andre klinikker enn der de har sin praksis.

3.3 utfordringer knyttet til tiltak for å begrense smitte

Profesjonsutdanningene kan betraktes som generalistutdanninger. Spesialiseringen skjer *etter* fullført grad. Dette innebærer bl.a. at studentene gjennom praksisstudier skal få erfaring fra en størst mulig bredde av pasienttilstander i alle faser av sykdomsforløpet. Det er derfor nødvendig å ha praksisstudier og klinisk undervisning ved flere institusjoner, klinikker og seksjoner gjennom utdanningen.

NTNU har et høyt antall studenter innen medisin og helsefag. 11 profesjonsutdanninger ved NTNU har praksisstudier ved St. Olavs hospital, i tillegg til en rekke videre- og masterutdanninger, inkl. ABIO-sykepleie. Studentene har flere veiledete praksisopphold av ulik varighet. Det vanligste er ca 8 uker per avdeling eller fagområde, hvor studentene innlemmes i arbeidsfellesskapet. Antall veiledete praksisuker ved St. Olavs hospital i 2019 var ca 12 000.

Klinisk undervisning gjelder medisinstudenter i 3. og 4. studieår. Klinisk undervisning skiller seg fra praksisstudier ved at studentene opptre gruppevis (8 studenter per gruppe), har nærkontakt med flere pasienter (øver på undersøkelsesteknikker og prosedyrer) og roterer mellom avdelinger med 1-5 uker praktisk klinisk undervisning (uketjeneste) på hver avdeling. Studentene er ikke en del av arbeidsfellesskapet. Rotasjonsplanen er på 16-18 uker der studentene er på inntil 10 ulike enheter i løpet av ett semester. Det varierer hvor ofte studentene har pasientkontakt. Som hovedregel er det 2 ettermiddager per uke, evt mer. I tillegg øver studentene på hverandre før de undersøker pasient.

Ansvar for undervisningen er fordelt på undervisningsenheter (40 stykker) som ofte tilsvarer en eller 2 avdelinger på sykehuset. I løpet av 3. og 4. studieår er studentene innom alle disse undervisningsenhetene.

Medisinstudiet har 1 integrert eksamen i 3. studieår og 1 eksamen pr semester i 4. studieår der erfaringene fra den kliniske undervisningen blir testet. Hvis studentene ikke får gjennomført praktisk klinisk undervisning høsten 2020 vil det være fare for å forsinke medisinstudentene ett år i utdanningen.

Mange studenter er avhengig av inntekter under studiet, og mange helseinstitusjoner er avhengig ekstra arbeidskraft i helger og ferier. I dette ligger også en betydelig læringseffekt for studentene. Det er en utfordring å kombinere arbeidsavtaler med praksisstudier/klinisk undervisning. Dette med tanke på gjeldende smitteverntiltak: *Studenter i praksis kan ikke arbeide i andre klinikker enn der de har sin praksis*

4 Retningslinje for praksisstudier og klinisk undervisning ved St. Olavs Hospital studieåret 2020/2021.

St. Olavs Hospital og NTNU følger *Regional veileder for praksisstudier og mobilisering av studenter til arbeid under koronapandemien* (lenke). Ved St. Olavs hospital gjelder i tillegg følgende punkter:

4.1 Felles for studenter i praksisstudier og klinisk undervisning

- Lenker til screeningskjema, relevante smittevernbestemmelser og obligatoriske kurs gjøres tilgjengelig på Stolav.no/beredskap og på Blackboard. Dette for at studentene skal være oppdatert og screenet *før* de møter opp på sykehuset.
- Når studentene er i praksis plikter de å holde seg oppdatert om gjeldende tiltak i forbindelse med koronautbruddet på Virksomhetsportalen.
- Studenter må opplyse praksisstedet om eventuelt arbeid ved andre klinikker enn der de har praksisstudier/klinisk undervisning. Kryssing mellom klinikker kan kun godkjennes av klinikksjefer ved de aktuelle klinikkene.
- Praksisstudier/klinisk undervisning skal være planlagt og avtalt. Seksjonsleder/veileder skal ha navn, mailadresse og telefonnummer til studentene, og studentens tidspunkt for opphold i avdelingen skal være dokumentert, f.eks gjennom avtalt turnus eller logg. Antall pasientkontakter bør begrenses, og både pasienter, veiledere og studenter skal kunne spores opp ved mistanke om smitte, dvs i minimum 48 timer tilbake i tid fra symptomdebut.
- Dersom 5 eller flere studenter har behov for å møtes som gruppe i klinikken, bør dette defineres som en fast gruppe gjennom praksisperioden eller semesteret (kohort). Dette må ses i sammenheng med behov for faste grupper under simulering og ferdighetstrening, og ved undervisningsaktiviteter på campus for øvrig. Studenter kan ikke tilhøre flere faste grupper/kohorter.
- Studenter skal ikke møte opp eller de skal forlate sykehuset/campus umiddelbart dersom de utvikler symptomer på akutt luftveisinfeksjon og/eller feber. De vil da være omfattet av plikt til karantene eller isolering.

4.2 Tilpasninger av klinisk undervisning for medisinstudenter i 3. og 4. studieår:

- Screeningskjema fylles ut før første oppmøte i en enhet. Underviser har ansvar for at alle studenter dokumenterer at sjekklista er ført og det ikke er kryssset av noe som er til hinder for deltakelse.
- Studentene møtes kun i sin gruppe på 8 studenter gjennom semesteret.
- Maksimalt 1 gruppe pr avdeling pr uke.
- En pasient bør maksimalt ha besøk av 2 grupper i løpet av innleggelsen.
- En pasient undersøkes av færrest mulig studenter.
- For bruk av smittevernutstyr (munnbind, smittefrakk, hansker og beskyttelsesbriller) gjelder St. Olav hospital sine rutiner for dette.
- Loggføring av kontakter.
- Deler av uketjenesten kan gjøres digital.
- St. Olav hospital sine retningslinjer for pasientrettet arbeid medfører i dag at disse studentene ikke kan ha pasientrettet arbeid i perioden med klinisk undervisning.

5 Oppdatering av retningslinjen

Retningslinjen skal oppdateres ved endringer i FHI sine anbefalinger og St. Olavs hospital sine smittevernbestemmelser.